

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Kurz „Mezinárodní obchodní operace“ 2MO302

Monitoring přenosu znalostí do výuky

Sestavil: **Ing. Vít Hinčica, Ph.D.** (v textu také jako „posuzovatel“)

Spolupráce: **Ing. Eva Křenková, Ph.D.**

Konzultace: **Ing. Iveta Černá, Ph.D., doc. Ing. Alexej Sato, CSc.**

Výchozí stav

Základní identifikace kurzu

Kurz „Mezinárodní obchodní operace“ s identem 2MO302 je tradičním a základním kurzem bakalářského programu „Mezinárodní obchod“. Jedná se o kurz povinný s obvyklou týdenní dotací jedné přednášky o délce 90 minut a jednoho cvičení o totožné časové délce (zápis dotace: 2/2). Z tohoto předmětu je zároveň skládána zkouška na bakalářských státnicích, vedle předmětu „Mezinárodní obchod“.

Náplň kurzu

Náplní tohoto kurzu je především práce s kupní smlouvou a přidruženými či návaznými dokumenty obchodní či jiné povahy. První hodiny výuky byly dosud tradičně věnovány formám vstupu na zahraniční trh, způsobům formulování nabídky a poptávky a formování kupní smlouvy, přičemž je poukazováno nejen na český právní systém, ale i na mezinárodní rámec a případně také na vybrané právní odlišnosti na vybraných zahraničních trzích. Další hodiny řeší jednotlivé části kupní smlouvy, včetně analýzy doprovodných dokumentů, které obvykle jsou, nebo mohou

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

být, vyžadovány kupujícím nebo prodávajícím, případně oběma stranami. Zároveň je osvětlována role bank a dalších institucí, které napomáhají k tomu, aby byla kupní smlouva nejen úspěšně sestavena, podepsána a plněna, ale také aby bylo plnění této kupní smlouvy úspěšně završeno. Velký důraz je kladen na rozbor rizik a možnosti jejich řešení. Posluchači kurzu jsou rovněž seznamováni s některými dalšími možnými obchodními operacemi (celní řízení, danění aj.) a instrumenty, které se v mezinárodním obchodě vyskytují.

Po úspěšném zvládnutí kurzu by měl umět jeho absolvent připravit alespoň krátkou, zato logicky znějící kupní smlouvu v mezinárodním (zpravidla anglickém) jazyce tak, aby byl schopen omezit možná relevantní rizika – ať už z pohledu prodávajícího, či kupujícího – na pokud možno co nejnižší představitelnou úroveň, pochopitelně při zohlednění možných zisků předmětného podnikatelského subjektu a dalších faktorů. Stejně tak by měl absolvent vědět, jak sestavovat i složitější smlouvy, byť už za pomoci dalších osob či subjektů, a rovněž s to určit, které subjekty by mu při tomto procesu mohly napomáhat. U absolventů kurzu se dále předpokládá hlubší znalost vybraných obchodních instrumentů jako směnek, dokumentárních akreditivů či bankovních záruk. Nakonec by měl mít absolvent základní představu o tom, jak funguje česká právní úprava týkající se kupních smluv, pojištění, fungování bankovních institucí či mnoha dalších subjektů (např. komisionáři, zasílatelé, zprostředkovatelé, příkazníci, obchodní zástupci a jiní).

Určení kurzu

Momentálně je kurz ZMO302 studentům doporučován pro 3. semestr bakalářského programu „Mezinárodní obchod“, tj. pro druhý ročník, zatímco v minulosti byl doporučován ve vyšší fázi bakalářského studia.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kurz 2MO302 je nabízen i pro výměnné studenty v anglické mutaci, která nese ident 2MO362. Stejně tak je nabízen studentům v rámci mezinárodního bakalářského programu „Bachelor of International Business“, a to v mutaci nesoucí ident 2MO352.

Počty zapsaných studentů

Počet studentů zapsaných do kurzu 2MO302 se v posledních letech postupně snižoval, což koresponduje s poklesem přijímaných studentů na daný obor v minulých letech. V akademickém roce 2018/2019 kurz studovalo 207 studentů, z toho 133 v zimním semestru. V akademickém roce 2017/2018 jej studovalo 234 osob, v akademickém roce 2016/2017 287 osob a v akademickém roce 2015/2016 256 osob. Ačkoli je počet studentů kurzu stále nad hranicí 200 osob/akademický rok, oproti nedávné minulosti se jedná o značný propad, neboť například v akademickém roce 2012/2013 jej studovalo 464 osob.

Vyučující kurzu

Kurz vyučuje stabilně několik vyučujících. Jediným přednášejícím je dlouhodobě doc. Ing. Alexej Sato, CSc. Za stabilní cvičící možno považovat, kromě posuzovatele a již jmenovaného docenta, Ing. Jaroslava Halíka (přes 20 let) a dále Ing. Evu Křenkovou, Ph.D. (třetím rokem). V minulosti vyučovala kurz i Ing. Iveta Černá, Ph.D., která kvůli mateřským dovoleným vykazovala v posledních letech výpadky, nicméně s její účastí je opět počítáno od akademického roku 2019/2020. Všechny jmenované osoby pocházejí z Katedry mezinárodního obchodu. Do roku 2018/2019 se na výuce cvičení podílely, někdy pravidelně, jindy ojediněle, i další osoby (včetně doktorandů), nicméně ty již nejsou na Katedře mezinárodního obchodu v tuto chvíli přítomny. Příležitostně jsou do výuky zváni i externisté, kteří obvykle mívají jednu 90minutovou přednášku.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hlavní nepříznivé skutečnosti v kurzu

Z pohledu posuzovatele, který vyučoval v roce 2018/2019 daný předmět již sedmým rokem (poprvé v akademickém roce 2011/2012), byly identifikovány následující nepříznivé skutečnosti (nedostatky, slabé stránky).

Za **první** takovouto skutečnost možnost označit nízkou přítomnost studentů na přednáškách. Přednášková místnost je studenty významněji zaplněna pouze v prvních týdnech semestru. Důvody, proč přednášky nelákají, budou zřejmě vícečetné.

Za druhé lze uvést, že přednášky nejsou povinné. Je tedy na studentech, zda se chtějí vzdělávat sami, nebo na hodině. Samotná dobrovolnost účasti je pouze jedním z důvodů, proč studenti na přednášky nechodí, a sama o sobě neznamená, že se jedná o nutné negativum – náplň přednášek koneckonců z nemalé části koresponduje s obsahem základní literatury a jejich přidaná hodnota tedy nemusí být pro řadu posluchačů dostatečná, navzdory erudovanosti i připravenosti přednášejícího. Negativem jsou ovšem následně obecně nízké znalosti studentů na cvičeních, které lze absenci studentů na přednáškách do jisté míry přičíst – i když ne všichni studenti na přednáškách dávají pozor, dá se očekávat, že vyšší procento pravidelných posluchačů by vedlo k o něco vyšším znalostem alespoň některých studentů, neboť těch, kteří se věnují průběžnému studiu literatury, je naprosté minimum.

Současně s tím je ale třeba podotknout, že neexistuje jakákoli povinnost cokoli na přednáškách vykonávat – aktivity nejsou od studentů vyžadovány a žádné ani nejsou hodnoceny. Známé přísloví tvrdí, že „opakování matka moudrosti“, nicméně okamžité opakování není na přednáškách podněcováno. Nelze tedy opomenout prevalenci pragmatičnosti studentů při zvažování toho, zda má nebo nemá cenu na přednášky chodit.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Za druhé lze zmínit skladbu rozvrhu kurzu. Zachovávalo se u kurzu dlouhodobě tradiční uspořádání 2 + 2 (tj. 90minutová přednáška a 90minutové cvičení týdně), které ale nevede k tomu, že je vždy zajištěna přímá návaznost přednášek a cvičení v tomtéž týdnu výuky. Přednáška byla totiž v posledních letech situována do úterý, nicméně mnohá cvičení časově předcházela této přednášce, když byla nabízena v dřívější čas v úterý, nebo v pondělí. Ani hlouběji v historii tomu nikdy nebylo tak, že by nejprve byla nabídnuta přednáška a pak následovala všechna cvičení. Zatímco cvičení, která následují po přednášce, mohou s obsahem přednášky rovnou ve stejném týdnu výuky pracovat, cvičení, která jdou před přednáškou, mohou s předchozí přednáškou pracovat až v dalším týdnu výuky, a jsou tak de facto o téměř týden opožděná – první cvičení v semestru lze sice zaplnit jiným obsahem, nicméně se jedná vůči cvičením, která následují ve stejném týdnu až po přednášce, o časovou ztrátu. Lze se domnívat, že se může jednat o jeden z důvodů, proč mnozí studenti nemusejí mít motivaci jít na přednášku, neboť nemají možnost čerstvě nasbírané poznatky ihned či v řádu pár dnů aplikovat na cvičení, případně se spoléhají na to, že jim bude obsah přednášky v dalším týdnu výuky nějakým způsobem na cvičení opět „odrecitován“. Avšak časová disharmonie mezi přednáškou a cvičením může nastat i tehdy, kdy přednáška cvičení předchází, a to ve chvíli, kdy na některou z přednášek připadne den volna.

Třetím důvodem nízké účasti na přednáškách může být fakt, že přednášející a cvičící obvykle nejsou tytéž osoby a dále je logické, že skupiny studentů na cvičeních nejsou výkonnostně stejné. Obojí pak vede k tomu, že lze jen těžko po několika hodinách zaručit, že budou přednáška a cvičení blíže na sebe obsahově navazovat, a to dokonce i v případě, že by přednáška garantovaně předcházela cvičení. Studenti tedy mohou smysl přednášek, které mohou z pohledu průběhu jejich cvičení buďto obsahově značně předbíhat, nebo naopak zaostávat, postrádat.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Druhou nepříznivou skutečností v kurzu je velmi nízká aktivita studentů na cvičeních. Kromě už tak obecně nízké účasti na přednáškách nelze opomíjet skutečnost, že většina posluchačů kurzu si chodí celý předmět tzv. „odsedět“. Napomáhá tomu několik faktorů:

Zprvé, kurz je hodnocen jen z 30 % přímo na cvičeních a rovných 70 % zaujímá závěrečný test. Pokud student na cvičeních nevykonává žádnou aktivitu, i tak bude k závěrečnému testu připuštěn a nadto má ještě reálnou šanci závěrečným testem projít. S ohledem na to, že některé zadané úkoly na cvičeních mívají skupinovou povahu, mohou i ti, kteří nic po celý semestr nepracují, nasbírat alespoň několik bodů, a tak s naprosto minimálním úsilím, a navíc nenulovým bodovým skóre, postoupit k závěrečnému testu.

Zadruhé, hodnocení aktivity cvičících je nestejně – aktivita je sice hodnocena v celém kurzu pouze pěti body, což je sotva nějaké dostatečné měřítko, nicméně někteří cvičící dávají body i za pouhou účast na hodinách, zatímco jiní pouze za aktivitu, která přispívá k podnětné diskusi na hodině. V některých případech tedy studenti během semestru nemusejí cítit vůbec žádný tlak na to, aby si znalosti nastudovali sami, nebo procvičovali ty, které jim byly předány na přednášce.

Zatřetí, závěrečný test je písemný, na počítači a ve strukturované podobě. Hodnocení testu má na celkovém hodnocení kurzu velký podíl, a sice 70 %. Studenti přitom znají obsah většiny otázek závěrečného testu, neboť otázky postupně nashromažďovali a mezi sebou nasdíleli. Otázky nelze obměňovat donekonečna, kurz je tematicky ohraničen, a otázek je už nyní v počítačovém systému několik stovek. Navíc, schopnost studentů adaptovat se na případné nové otázky je téměř nekonečná. Pokud posluchač u testu neuspěje, přesto má obvykle dostatek bodů za celý semestr (alespoň 50), aby si mohl udělat opravný test. Nicméně test sám o sobě, a to je nutné zdůraznit, neříká nic o tom, nakolik studenti dané problematice skutečně rozumí a zda jsou schopni některé

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

úkony v praxi samostatně provést. Dané otázky se lze namemorovat rychle a stejně tak je možné je rychle zapomenout.

Třetím problémem kurzu se může jevit velká, nebo lépe řečeno nejasná diverzifikace používaných materiálů na cvičeních. Je zcela jistě správné, že vyučující mají ve své aktivitě určitou volnost a mohou projevit iniciativu různými způsoby, nicméně kurz v posledních letech vyučovala celá řada lidí, a zatímco někteří jedinci neváhali kurz inovovat novými materiály, jiní spíše využívali či dosud využívají ty starší. Zásadním mínusem ale není stáří výukových materiálů, ale fakt, že některé z nich jsou léta dostupné, což pak studenty nemusí motivovat k vlastní práci a samostatnému přemýšlení, a naopak je to může vést ke kopírování starých řešení.

Čtvrtou nepříznivou skutečností v kurzu, spjatou s výše uvedenými třemi skutečnostmi, je neustále klesající znalostní úroveň studentů, kteří kurz navštěvují. Studenti se ve valné většině případů vůbec na hodiny nepřipravují, a protože na přednášky chodí jen mizivé procento z nich a z těchto si ještě látku opakuje jen několik málo osob, nelze se skupinami studentů účinně na cvičeních pracovat. Dochází tak ke zpoždování výuky, která je vyvolána nutností opakovat některé náležitosti několikrát – pokud vyučující neopakuje, studenti jsou ve výkladu následně zcela ztraceni, někdy ale ani opakování nestačí. To ovšem může demotivovat ty, kteří chodí do hodin připraveni. Ve výsledku se mohou oba typy studentů poté vyjadřovat na adresu kurzu negativně – ti nepřipravení mohou vidět kurz například jako těžký nebo nezajímavý, ti připravení jako pomalý a obsahově neatraktivní.

Je nutné rovněž zdůraznit, že navzdory snaze řady vyučujících kurz inovovat nebo zatraktivňovat dochází k tomu, že nemalá část studentů není vůbec některé základní skutečnosti s to pojmout a dále je rozvíjet. Horší se také schopnost vykonávat základní, tzv. „kupecké“ počty. Jakékoli zavádění složitějších materiálů (např. delších případových studií) naráží na neschopnost většiny

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

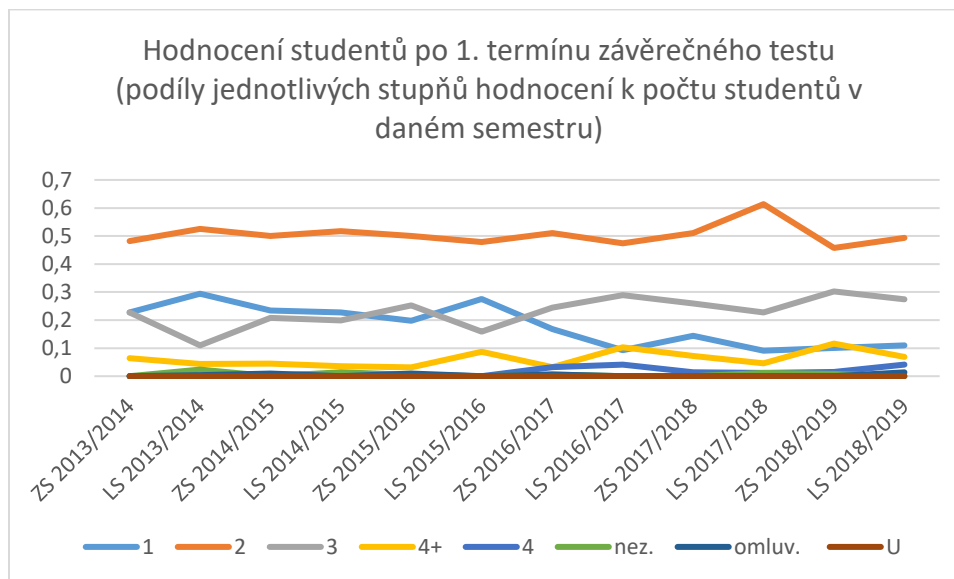

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

posluchačů se k těmto materiálům rozumně vyjadřovat, a to nejen z důvodu nulové či minimální přípravy. Celkově tak klesá souhrnná úroveň kurzu dolů a vyučující nemá přirozenou motivaci k tomu vydat ze sebe to nejlepší – není o to jednoduše ze strany studentů zájem.

Také je nutné podotknout, že kurz Mezinárodní obchod (2MO301) obsahuje výklad, který by mohl být posluchačům kurzu 2MO302 užitečný. Kurz 2MO301 začal být ovšem v minulosti doporučován studentům třetího ročníku bakalářského studia, zatímco kurz 2MO302 byl doporučován v nižším stupni. Z hlediska obtížnosti se postup jeví jako správný, neboť kurz 2MO302, přinejmenším ve stávající podobě, není natolik náročný jako 2MO301, z hlediska obsahových návazností se ale jedná o přinejmenším drobnou nedomyšlenost.

Na grafu níže lze vidět, jaké zastoupení měly jednotlivé stupně hodnocení v posledních 12 semestrech po absolvování 1. (řádného) termínu závěrečného testu (hodnoceném 70 body). S ohledem na nestejně počty studujících v jednotlivých semestrech bylo absolutní počty nutné vydělit příslušnými počty zapsaných studentů. V grafu lze zejména vidět postupně klesající zastoupení známky „výborně“. Naopak nepatrně rostl až na výjimky význam známky „dobře“ a také „4+“, která značí možnost účastnit se opravného termínu. Závěrečný test byl přitom ve všech uvedených letech vypracováván na počítači a obsah otázek byl měněn jen minimálně a stejně tak nelze hovořit o významnějším zpřísnění či ulehčení podmínek na cvičeních. Neboli při zhruba stejné obtížnosti kurzu docházelo k průběžnému výsledkovému zhoršování studentů.

Vysvětlivky: nez. = nedostavil se bez omluvy, U = předmět byl studentovi ukončen přímo studijním oddělením.

Pátým, zatím okrajovým problémem je klesající úroveň morální. Prozatím malé, avšak přesto již určité procento studentů získalo dojem, že je účast na hodinách aktivitou volnočasovou a že je to vyučující, kdo se má přizpůsobovat jejich nezájmu. Tito jedinci jsou pak špatným vzorem pro ostatní. Zatímco vyučující musí chodit připraven, studenti obvykle připraveni nejsou a někteří nedodržují ani etický kodex.

Zjištěné skutečnosti, jakkoli jsou nebo mohou být viděny nepříznivě, přitom nabízejí možná řešení, kterými je zároveň možné zvýšit kvalitu předmětu jako celku.

Školení

Posuzovatel se v rámci projektu ESF účastnil tří školení, z nichž ovšem pouze jedno vykazovalo potenciál pro přesun načerpaných znalostí přímo do výuky posuzovatele. Jednalo se jmenovitě o

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

dvoutýdenní školení IMTA (International Management Training Academy) ve Slovinsku, které organizovala CEEMAN v červnu 2018.

Na něm byly rozebírány různé situace ve výuce na vysokých školách a hledána možná řešení, která by vedla ke zlepšení situace v kurzech, které návštěvníci školení na svých vysokých školách nabízejí. Posuzovatel byl dále po dobu jednoho týdne instruován ve věci případových studií, které se měl naučit lépe psát a také je i vhodně aplikovat ve výuce.

Další dvě školení, kterých se posuzovatel účastnil, se týkala etikety (1 den školení v červnu 2018) a akreditace EPAS (2 dny školení v únoru 2019). Školení o akreditaci EPAS posuzovateli potvrdilo, že zkvalitňování výukových procesů je nikdy nekončící proces, jenž je v zájmu každé vysoké školy, která nechce být klasifikována jako průměrná či podprůměrná. Kurz o etiketě umožnil posuzovateli především rekapitulaci toho, co již dříve nastudoval, kurz se totiž situací na pracovišti dotýkal jen minimálně.

Ing. Eva Křenková, Ph.D., se zúčastnila dvou školení. První se konalo v září 2018 na VŠE a tématem bylo učení a tvorba případových studií. Zde lze vyzdvihnout vzorovou hodinu, kde bylo demonstrováno, jak učit pomocí případových studií. Druhé školení proběhlo v červnu 2019 na škole CEEMAN a jednalo se o program IMTA. Toto téměř dvoutýdenní školení bylo širšího zaměření – od učení, přes strukturu kurzů, metody učení, až po použití a tvorbu případových studií. Součástí bylo praktické zkoušení týmové práce, moderních metod ve výuce či výuka pomocí případových studií samotným účastníkem programu. Součástí školení byly také přednášky na téma jak využívat vědeckých poznatků ve výuce, či zapojení témat udržitelnosti do výuky.

Navrhovaná řešení

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

K první zjištěné skutečnosti lze navrhnout následující:

Neumístění přednášky před všechna cvičení bylo jednak zdůvodňováno nemožností najít na VŠE volnou místnost o dostatečné kapacitě. S ohledem na klesající počty studentů a fakt, že je kurz 2MO302 pro obor „Mezinárodní obchod“ kmenový a nikoli okrajový, se nabízí otázka, zda nelze přednášku zachovat v úterý, pokud ji opravdu nelze přemístit na pondělí, a cvičení umístit do dalších dnů. Pedagogické oddělení VŠE je ze zkušenosti posuzovatele flexibilní a v případě skutečného zájmu změnit aktuální stav věci by se jistě volné místnosti našly – když ne pro přednášku, tak zcela jistě pro cvičení. Záležitost je ovšem nutné řešit s velkým předstihem, minimálně semestr dopředu.

Druhou možností, která vychází ze zahraničních zkušeností posuzovatele, je vytváření bloků přednáška + cvičení, přičemž každý vyučující by měl obvykle pouze jeden blok týdně, v rámci kterého by se kombinoval přednes s praktickými úkoly. Vyřešila by se tím zároveň otázka nedostatečného počtu kapacitních místností. Zde se dle vyjádření stávajícího proděkana pro pedagogiku naráží na finanční limity, neboť namísto jedné přednášky by jich muselo být nově nabídnuto několik, a tak například místo modelu „1 přednáška a 5 cvičení/1 x týdně“ by muselo být nabídnuto 5 přednášek a 5 cvičení. Ačkoli do jisté míry by se daly bloky vytvořit bez zvýšených finančních nákladů, jelikož počet posluchačů 2MO302 je již poměrně nízký a znamenal by pro každého vyučujícího max. jednu přednášku navíc týdně, nelze vyloučit, že by u některých vyučujících působících nyní na částečný úvazek muselo dojít k přeřazení na úvazek vyšší (finanční náklady by pak zcela jistě vzrostly u anglických verzí kurzu, které jsou honorovány samostatně, pokud by i tam byly bloky vytvářeny, nicméně u anglických verzí kurzu jsou obvykle přednášky i cvičení v jeden den, byť přednáška ne vždy cvičení předchází). Hlavním problémem jsou ovšem možné a pravděpodobnější ztráty časové – to, co zvládl dosud přednést jeden člověk, by nyní muselo přednášet hned několik lidí, přičemž platí, že pokud by blok nebyl vyučujícím metodicky

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

nově pojat a byla by držena tradiční dikce přednáška + cvičení, zájem studentů o předmět a spolupráci v něm vzrůst vůbec nemusí.

Stejně tak je nutné v případě zavádění bloků klást důraz na to, aby byla účast studentů na většině bloků povinná, protože kdo bude chybět na přednášce či na cvičení určitého bloku, ten se v obsahu kurzu ztratí a velmi pravděpodobně pak bude brzdit svižný průběh celého bloku. Je přitom už vedlejší, zda budou bloky tvořeny přednáškou a cvičením nebo cvičením a cvičením, podstatné je, jak si vyučující bloky obsahově naplní, tak aby byly pro student poutavé, a jak vysoké bude procento minimální účasti. Možným kompromisem je zavádění bloků jen do určitých týdnů, nebo vyzkoušet nabídnutí kurzu i jako intenzivního.

Třetí možností je přednášku zcela zrušit a ponechat jen jedno cvičení týdně, čímž se první zjištěná nepříznivá skutečnost zcela vymaže. Někteří absolventi kurzu v minulosti tento postup navrhli, jelikož jim přišly obsahově přednášky a cvičení až příliš propojené a mělo docházet k již uváděnému opakování téhož. Tento postup má pouze jednu zásadní vadu, která spočívá v tom, že by se u studentů a priori předpokládala markantně zvýšená domácí zátěž (především samostudium literatury). Je možné namítnout, že se studenti během semestru obvykle stejně připravují „až na poslední chvíli“, a tedy by se nic nestalo. Toto ale jednak není možné tvrdit univerzálně, a jednak je nutné dodat, že pokud má docházet k tomu, aby si studenti něco z hodin odnesli a jejich pohled na přidanou hodnotu kurzu se v delším horizontu zlepšoval, není tento postup příliš účinný: vyvstává totiž otázka, jak s těmito doma nasbíranými poznatky pracovat, protože vyučující nemá během jednoho cvičení dostatek času na to, aby si výsledky domácího studia u všech posluchačů za minulé týdny pravidelně ověřoval, a zároveň se studenty ještě vyplňoval různá cvičení na hodině a obohacoval je o další poznatky. Tzn. že větší domácí zátěž nemůže být zaváděna jen pro formu, ale musí na ni být následně reagováno na hodinách. Je také nutné připomenout, že kurz 2MO302 je státnicový a pro obor „Mezinárodní obchod“ nosný, a tak

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

by jeho krácení spíše znamenalo zhoršení pohledu posluchačů na kurz i na celý obor. Tak i tak se tedy opětovně vnučuje potřeba alespoň dvou hodin týdně, a je teď lhostejné, zda budou formálně označeny jako přednáška + cvičení nebo cvičení + cvičení.

Každopádně se lze domnívat, že koncept masovosti studentů na přednáškách nemá pro kurz ZMO302 z dlouhodobého hlediska žádný prospěch – počty studentů na nich bez dalších změn přibývat nebudou.

Ke druhé uváděné nepříznivé skutečnosti lze navrhnout následující:

- Změnit poměr hodnocení ve prospěch výukových týdnů, a to zhruba na poměr 50 : 50.
- Aktivitu hodnotit všemi vyučujícími jen jedním způsobem, nejlépe jen za skutečnou aktivitu a nikoli za docházku, která se u posluchačů prezenčního studia předpokládá automaticky. Možno zvýšit podíl aktivity na celkovém hodnocení z 5 % na 10 či 15 %, pak je ale na cvičících, aby jasně specifikovali, za co a kdy body za aktivitu student získat může. Je také nutné dávat pozor na to, aby měli všichni studenti u případného vyššího stanoveného počtu bodů za aktivitu možnost tolik bodů reálně během semestru nasbírat.
- Závěrečný elektronický test je při snížení bodového hodnocení (např. ze 70 na 50 bodů) možné ponechat na počítači ve stávající podobě, nesmí se ale zapomínat na to, že projití tímto testem neříká nic o skutečných znalostech studentů a jejich schopnosti určité situace v mezinárodním obchodě efektivně řešit.
- Je možné navrhnout závěrečné ústní zkoušení jako náhradu závěrečného testu. V tomto případě by ale na jednoho vyučujícího připadlo zhruba 20 až 40 studentů, které by bylo nutné na konci semestru odzkoušet. To ovšem není nijak závratné číslo, neboť na konci semestru musejí vyučující obvykle dvakrát hlídat u testů elektronických, což pro ně znamená přinejmenším dvě hodiny času. Bylo by ale nutné nastavit pro všechny vyučující

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

jednotná pravidla hodnocení, aby se eliminovaly případné stížnosti studentů, a zavést časový limit zkoušení na jednoho studenta (např. max. 10 až 20 minut).

- Ústní zkoušení by zřejmě přinutilo studenty k tomu, aby během semestru s vyučujícím více kooperovali, zejména pokud by ústní zkoušení bylo zaměřeno na zvládnutí nějakého praktického úkolu z oboru, a ne pouze na zodpovězení teoretické otázky.

Ke třetí zjištěné skutečnosti je možné navrhnout následující:

- Materiály mohou být nadále používány jakékoli, nicméně ty staré by museli vyučující alespoň částečně inovovat, aby se zamezilo možnému kopírování materiálů dostupných na webu.
- Ze školení IMTA vyplývá, že pro posluchače nižších ročníků studia (vztahuje se tedy i na 2MO302 a jeho další verze pod jinými identy) není vhodná implementace delších případových studií, zejména těch, u kterých se předpokládá samostatné nabízení různých řešení a delší diskuse. Je možné postupovat od lehčích k těžším studiím, ty by ale měly co nejvíce reflektovat náplň kurzu. Na školení IMTA bylo řečeno, že čerstvě dospělí studenti s těmito studii obvykle neumí dobře pracovat, jelikož zatím očekávají řešení „černé na bílém“ (tj. jasné výsledky, jasný a přehledný postup apod.), za čímž mohou být různé důvody (nedostatek relevantní praxe, zkušeností, vyspělost studentů apod.).

Ke čtvrté nepříznivé skutečnosti lze uvést následující:

- Obecně klesající úroveň studentů, kteří byli do studia na FMV zařazeni, je dána celkovou vzdělávací politikou státu, změnami ve společnosti a také strategií vzdělávací instituce, možnosti regulovat tento neblahý trend u jednotlivých kurzů jsou tedy do značné míry omezené.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- V zájmu oboru i fakulty by ovšem mělo být, aby standard výuky kurzu 2MO302 zůstal zachován a byl s pomocí většího praktického zaměření kurzu ještě posilován. Studenti by měli mít u státnicového kurzu pocit, že se mohou naučit na hodinách něco více, než jim nabízí jen základní literatura či dostupné testy z minulých ročníků, neboť dobré jméno školy je především dáno dostatečně náročnou výukou a dobrými absolventy.
- Doporučuje se zkombinovat opatření výše uvedená tak, aby bylo motivováno k průběžnému studiu co největší množství studentů, a to především cestou zatraktivnění pojetí kurzu, nicméně je nutné počítat s tím, že velké procento studentů se nadále bude snažit projít tou nejsnazší cestou, byť i za cenu (velmi) špatných studijních výsledků.

K páté nepříznivé skutečnosti lze uvést následující:

- Viz první bod předchozí sekce.
- Studenti (domácí i zahraniční) by měli být před semestrem jasně a stručně informováni školou krátkým dopisem upozorňujícím na povinnost dodržovat etický kodex a možné důsledky plynoucí z jeho nedodržování. Toto lze realizovat zprávou v Insisu, kterou by musel každý odškrtnout na znamení souhlasu.

Právě uvedená doporučení jsou pouze pohledem, postojem a názorem posuzovatele, který byl jakožto účastník školení ESF vyzván k tomu, aby tuto zprávu předložil. Tento text tedy neodráží názory jiných vyučujících kurzu 2MO302, načež se tito s výše řečeným nemusejí ztotožňovat částečně, anebo vůbec. Text byl nicméně zaslán ke konzultaci stávajícímu garantovi kurzu, doc. Ing. Alexeji Satovi, CSc., a posuzovatel předpokládá, že bude předmětem širší diskuze poté, co bude předložen a prostudován kompetentními osobami.

Již realizované kroky ke zlepšení kvality výuky

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ve školním roce 2019/2020 byli cvičícími implementovány dílčí kroky ke zlepšení kvality výuky předmětu 2MO302. V úvodní hodině jsou studenti seznámeni s etickými pravidly a je jim připomenuta nutnost dodržovat pravidla obsažená v etickém kodexu VŠE.

Body za aktivitu v hodinách jsou přidělovány na základě skutečné aktivity studenta, která zahrnuje aktivní účast na týmové práci, výpočet příkladu či aktivní podíl na vypracování případové studie. Do programu cvičení byl zapracován blok týkající se udržitelnosti, který může být spojen s tématem mezinárodní přepravy zboží či jiným.

Výuka kurzu byla doplněna novými případovými studiemi, které jsou v rozsahu 1–2 strany, což umožňuje práci s případovou studií v rámci hodiny dlouhé 90 min. Některé případové studie jsou určeny k individuální práci studenta, jiné jsou určeny pro týmovou práci, kdy je mimo jiné iniciována výuka „peer 2 peer“, při které se studenti učí mezi sebou navzájem, nebo se učí tím, že vysvětlí problematiku jinému studentovi.

Opatření realizovaná do konce roku 2019

Do konce roku je plánovaná modifikace hodnocení kurzu 2MO302, která se promítne do úpravy v akreditaci kurzu. Konkrétně se jedná o snížení bodového podílu závěrečného testu ze 70 % na 60 % a zvýšení podílu za aktivitu na hodinách. Součástí hodnocené aktivity na hodinách může být nově test/kvíz znalostí z přednášek či z kapitol doporučené literatury, které byly zadány ke studiu přednášejícím/cvičícím.

Nové navrhované hodnocení:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Aktivita na přednáškách/cvičeních/seminářích = 10 %

Vypracování semestrální práce (kupní smlouva, L/C nebo směnka) = 10 %

Prezentace vybrané případové studie nebo její části = 10 %

Absolvování průběžného testu (testů) = 10 %

Aplikace dalších opatření bude nebo může být prováděna v návaznosti na strategii a studijní plány
Fakulty mezinárodních vztahů a Katedry mezinárodního obchodu VŠE.